

CAMPUS
zeeland.

voortgangsrapportage Campus Zeeland eerste & tweede kwartaal 2019

COLOFON

Dit is een uitgave van Campus Zeeland
september 2019

Fotografie

- Campus Zeeland
- Claudia de Wit
- Beeldenbank Provincie Zeeland
(<https://beeldbank.zeeland.nl>)

Opmaak

- Provincie Zeeland

omarm de
toekomst

voortgangsrapportage campus zeeland

eerste & tweede kwartaal 2019

/ inhoudsopgave

/ inleiding	5
/ pijler 1. bèta campus	7
/ pijler 2. kennis- en innovatienetwerken	12
/ pijler 3. verstreken onderwijs- en kennisinfrastructuur	17
/ communicatie campus Zeeland	20

/ inleiding

Voor u ligt de voortgangsrapportage Campus Zeeland, over het eerste en tweede kwartaal van 2019. Het belang van onderscheidend én excellent onderwijs en onderzoek neemt toe. Zeeland investeert daarom in opleidingen en onderzoek die passen bij de kracht van de Provincie en bij onze economische sectoren. Onder de naam Campus Zeeland werken kennisinstellingen, overheden en bedrijven binnen Zeeland samen.

Een goede onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur is een belangrijke voorwaarde voor economische structuurversterking. Om te zorgen voor een goede afstemming tussen Campus Zeeland en andere initiatieven, is de stuurgroep Campus Zeeland vertegenwoordigd in de Economic Board Zeeland. De gezamenlijke ambitie is het aanjagen van economische groei door innovatie en samenwerking.

Afgelopen half jaar heeft de stuurgroep Campus Zeeland geconcludeerd dat vier jaar na het verschijnen van het adviesrapport Campus Zeeland (2015) de doelstellingen en ambities uit het rapport langs drie pijlers (grotendeels) met succes zijn opgepakt: Bèta Campus, Kennis- en Innovatienetwerken en een procesrol in de Onderwijs/Onderzoekskolom. Campus Zeeland heeft een duidelijke positie gekregen in het krachtenveld van de kenniseconomie in Zeeland (een constatering welke wordt onderschreven door de Wetenschappelijke Raad Zeeland in het Adviesrapport 'Slimme kracht 2.0: van woorden naar daden', Nel Verhoeven, 2019).

De basis staat maar er zijn ook een aantal zaken die nog aandacht behoeven. In het voorjaar 2019 heeft de stuurgroep Campus Zeeland per brief aan de formateur meegegeven dat zij de komende jaren nog een aantal zaken wil realiseren zoals het steviger verbinden en relateren van het bedrijfsleven, de realisatie van de totale ambitie van de Bèta Campus en een doorlopende onderwijs/onderzoekskolom VMBO – WO. Deze ambitie is in het collegeprogramma 2019-2022 opgenomen. Het tweede half jaar van 2019 wordt gewerkt aan het gezamenlijk benoemen en vastleggen van de ambitie voor een doorontwikkeling van Campus Zeeland tot eind 2022.

In deze rapportage beschrijven we de voortgang van de doelstellingen van Campus Zeeland. Per pijler geven we aan wat de voortgang is van de voorgenomen acties in de eerste helft van 2019. Ook leest u welke activiteiten gepland staan in de tweede helft van 2019. Elke pijler is voorzien van acties met van de volgende kwalificaties:

Loopt achter op de planning

Gestart, maar nog niet afgerond

Realisatie conform planning

/ pijler 1 bèta campus

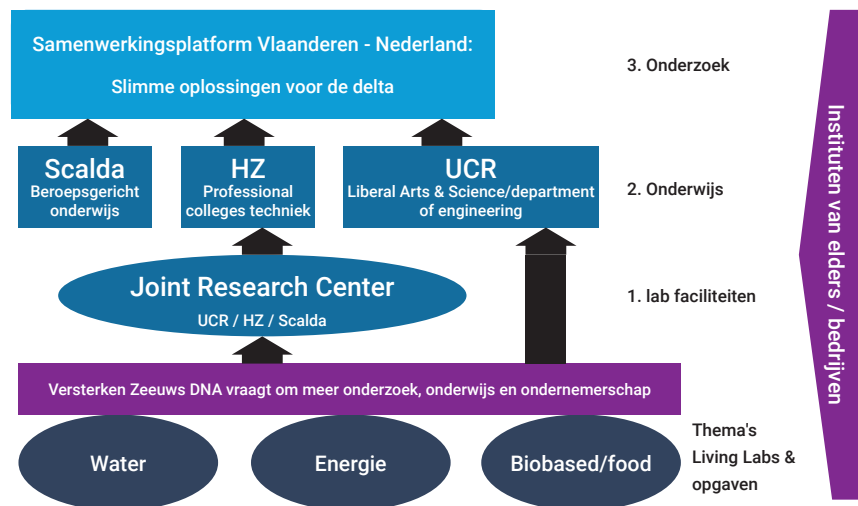
Doel:

Bèta Campus geeft een impuls aan bèta onderzoek en onderwijs in Zeeland door nieuwe verbindingen tussen bedrijven, kennisinstellingen en researchfaciliteiten aan te gaan.

Studeren kan overal. Daarom neemt het belang toe van onderscheidend én excellent onderwijs. Zeeland investeert hierin, met de ontwikkeling van de Bèta Campus Zeeland. De Bèta Campus staat voor onderzoek en onderwijs op drie kernthema's waar Zeeland goed in is: water, duurzame energie en biobased economy/food. Onze provincie vormt een uitdagende proeftuin voor de thema's. Daarom geven we een impuls aan het technisch onderzoek en onderwijs op mbo-, hbo- en wo-niveau.

In nauwe samenwerking met University College Roosevelt (UCR), HZ University of Applied Sciences (HZ), Scalda én instituten van buiten Zeeland wordt de Bèta Campus Zeeland fasegewijs ontwikkeld.

Figuur 1.
De fases van
Bèta Campus Zeeland

Tabel 1: Realisatie activiteiten Bèta Campus tot 1 juli 2019:

Activiteit	Fase
Fase 1, Joint Research Center Zeeland (JRC)	
<ul style="list-style-type: none"> Afgeven definitieve beschikking + ondertekening bijbehorende overeenkomsten Vorbereidingen van de bouw JRC (HZ in afstemming met Campus Zeeland en gemeente Middelburg) Méér verbinden van partijen uit de triple helix aan de gezamenlijke ambities van het JRC in te vullen en méér te verbinden aan maatschappelijke opgaven en casuïstiek vanuit het bedrijfsleven 	<p>volgens planning volgens planning</p> <p>gestart</p>
Fase 2, UCR Engineering	
<ul style="list-style-type: none"> UCR: opstellen van projectplan voor realisatie van Engineering Department UCR: Starten met uitwerking van curriculum, inrichten organisatie, werving en selectie van (wetenschappelijk) personeel, werving van studenten Engineering. In september 2019 start een pioniersgroep. Méér verbinden van partijen uit de triple helix om de gezamenlijke ambitie van UCR Engineering in te vullen en méér te verbinden aan maatschappelijke opgaven en casuïstiek vanuit het bedrijfsleven 	<p>volgens planning</p> <p>gestart</p> <p>gestart</p>
Fase 3, Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken	
<ul style="list-style-type: none"> Vaststellen inhoudelijke focus, opstellen project- en businessplan, voorbereiden governance structuur Vorbereiden vervolgbijeenkomst Samenwerkingsplatform Vlaanderen-Nederland in de vorm van een symposium Méér verbinden van Nederlandse en Vlaamse partijen uit de triple helix om de gezamenlijke ambitie van het Samenwerkingsplatform in te vullen en méér te verbinden aan maatschappelijke opgaven en casuïstiek vanuit het bedrijfsleven. 	<p>gestart</p> <p>volgens planning</p> <p>gestart</p>

Realisatie tussen 1 januari en 1 juli 2019

Fase 1 JRC (labfaciliteiten Bèta Campus)

Een eerste mijlpaal is de realisatie van het Joint Research Center (JRC), dé plek waar studenten, bedrijven en overheid gezamenlijk onderzoek gaan doen. Het is de bedoeling dat het JRC in 2021 gereed is. Het JRC is het centrum waar onder meer University College Roosevelt, de HZ University of Applied Sciences en Scalda samenwerken en onderzoek doen binnen de thema's water, energie en biobased/food. In het JRC delen de instellingen faciliteiten, wisselen ze kennis uit en gaan studenten van mbo, hbo en wo gezamenlijk aan onderzoeksprojecten werken. Dat doen ze elk vanuit hun eigen rol; in nauwe samenwerking met overheden en het bedrijfsleven. De opgedane kennis kan toegepast worden in tal van bedrijven. Op die manier is het JRC het bindmiddel tussen de kennisinstellingen, researchinstellingen en het bedrijfsleven. Het JRC is een van de zes projecten uit het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0.

De voorbereiding van het JRC, onder verantwoordelijkheid van HZ en in samenspel met UCR en Scalda, is in volle gang. Financiering van het JRC is geregeld. De bijbehorende overeenkomsten rondom gebruik van het JRC zijn, evenals de subsidiebeschikking, grotendeels gereed. Om de financiering in goede banen te leiden en de samenwerking maximaal te benutten hebben betrokken partijen de Stichting Innovatiecluster Campus Zeeland opgericht.

Op dinsdag 2 juli 2019 werd tijdens een feestelijk moment de eerste contouren van het gebouw gepresenteerd. Het is de bedoeling dat het JRC in het studiejaar 2021/2022 in gebruik wordt genomen. Het center bestaat na de bouw uit vier laboratoriumclusters: Ecologie, Chemie, Engineering en Data Science. De faciliteiten die het JRC biedt, worden in eerste instantie gebruikt door UCR, HZ, Scalda, NIOZ en WMR. Daarnaast kunnen ook onderzoekers van andere kennisinstellingen en bedrijven er terecht. Op deze manier krijgen innovatieve en economische ontwikkelingen in Zeeland een impuls. Het gaat dus niet alleen om een instituut, maar om een duurzame samenwerking met veel partners in Zeeland en daarbuiten. Stichting Innovatiecluster Campus Zeeland levert een bijdrage aan de economische structuurversterking van Zeeland en de omliggende regio.

De centrale onderzoeksfaciliteiten van het JRC komen in Middelburg, naast het gebouw van de HZ. Het pand wordt vier verdiepingen hoog en heeft een oppervlakte van 4.300 m². Het huidige HZ-pand wordt op drie verdiepingen gekoppeld aan het JRC. De zijbeuk van het Groene Woud en garageboxen op het terrein worden gesloopt om ruimte te creëren.

Voor gedeputeerde Harry van der Maas is de presentatie van de bouwplannen een heuglijke mijlpaal:

"We werken al jaren toe naar het daadwerkelijk realiseren van het Joint Research Centrum Zeeland. Diverse partijen die betrokken zijn bij Campus Zeeland hebben hier de afgelopen jaren veel energie én financiële middelen in geïnvesteerd. Het is heel mooi om te zien dat de plannen nu daadwerkelijk gestalte krijgen."

Persbericht, Juli 2019

Fase 2 UCR Engineering

Een volgende stap in de realisatie van de Bèta Campus (die deels gelijktijdig met de realisering van het JRC wordt opgepakt) is dat UCR haar aanbod, rondom de genoemde Zeeuwse thema's uitbreidt op het gebied van Engineering. Ook HZ en Scalda zullen de opleidingsprogramma's verder aanscherpen en de bestaande Centres of Expertise uitbouwen. Scalda onderzoekt mogelijkheden voor cross-overs tussen opleidingen in de groene sector en techniekopleidingen. Zo ontstaat een samenhangend pakket van opleidingen dat past bij de kracht van de provincie en bij de Zeeuwse economische sectoren. De inrichting van deze nieuwe studierichtingen maakt het mogelijk om verrassende cross-overs te maken. Dit leidt tot vernieuwend onderwijs én maakt Zeeland in brede zin een aantrekkelijke partner voor ondernemers en kennisinstellingen van MBO tot WO. De oprichting van een Engineeringdepartment bij UCR is onderdeel van het investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 2.0 waarmee uitvoering wordt gegeven aan de Regio Deal.

UCR Engineering zal geen pure technici opleiden, maar engineers met een brede blik op duurzame technologische oplossingen voor deltavraagstukken. Het liberal arts and sciences concept van het UCR maakt het mogelijk ook economische, sociale, historische en ethische dimensies van technologische en duurzaamheidsuitdagingen een belangrijke rol te geven. Juist dat is iets waar de technische universiteiten uitdagingen zien en zij zullen studenten met zo'n breder profiel graag toelaten tot hun masterprogramma's. De ambitie is dat Engineering uitgroeit naar een volwaardig department binnen UCR. Startend met een kleine groep pionier-studenten in 2019 en met de officiële start in 2020 ontwikkelt de innovatieve specialisatie zich in 5 jaar tot een volledig opererend department met een jaarlijkse instroom van 100 studenten.

De verantwoordelijkheid om een projectplan op te stellen, het onderwijscurriculum te ontwikkelen en partijen te betrekken bij de realisatie ligt primair bij UCR. De stuurgroep Campus Zeeland is hier nauw bij betrokken. Onder verantwoordelijkheid van UCR is gestart met de voorbereiding om de structuur en organisatie van het Engineering department in relatie tot UCR te ontwikkelen, het businessplan en bestedingsplan nader te specificeren, het curriculum voor te bereiden, een begin te maken met de realisatie van de benodigde huisvesting (laboratoria, werkplekken, kantoren, overige faciliteiten) en de rekrutering van studenten (regionaal, nationaal, internationaal). Financiering van het UCR Engineering is geregeld en beschikt.

Beoogde resultaten:

- Een excellent studietraject dat innovatieve en oplossingsgerichte technologen aflevert, die een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van de problemen in de delta's van de 21ste eeuw.

- Directe uitbreiding van de huidige UCR studentenpopulatie met circa 100 studenten per jaar, 300 in totaal (UCR laat thans max. 200 studenten per jaar toe tot de driejarige opleiding. UCR zal dus groeien van max. 600 studenten in totaal naar max. 900 studenten in totaal).
- Zeeland vestigt haar naam als gebied van kennisinnovatie op het gebied van duurzame delta's voor de 21ste eeuw.
- Een sterke samenwerking met universiteiten en kennisinstellingen gericht op deltavraagstukken rond water, energie en biobased oplossingen.
- Hoogwaardig onderzoek ten behoeve van het Zeeuwse bedrijfsleven en overheden op het gebied van energie, water en biobased.
- Vervollediging van de doorlopende leerlijn en verbinding tussen mbo-hbo-wo op het gebied van technologisch onderwijs.
- Meer economische dynamiek, werkgelegenheid en daaromheen de leefbaarheid in Zeeland.
- Het binden en aantrekken van bedrijven, hoger opgeleiden, jongeren, gezinnen, nieuwe inwoners aan Zeeland.
- Versterking van de economische structuur in Zeeland en de stedelijke ontwikkeling in Middelburg/Vlissingen.
- Een fundament voor de mogelijke realisatie van een separaat Bèta-College (na de volledige uitrol en succesvolle implementatie van UCR Engineering).

Triple helix partners / Project partners:

Om de samenwerking met verschillende partners te waarborgen en docenten genoeg onderzoeksruimte te bieden werkt UCR Engineering met NIOZ, WMR (Yerseke), DOW (Terneuzen), Damen/Amels (Vlissingen) Eastman, RWS (Middelburg), Waterschappen en andere bedrijven en instellingen in de regio. Instellingen in het hoger onderwijs zoals Universiteit Utrecht, Universiteit Gent, KU Leuven/Brugge, VLIZ-Oostende en het center of excellence Wind op Zee van de HZ University of Applied Sciences zullen voor samenwerking in onderzoek ook van groot belang zijn.

Fase 3 Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken (onderzoek Bèta Campus)

Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben grote gevolgen voor toekomst. De steeds complexere (onderzoeks-) vraagstukken van de Delta kunnen niet door één partij opgelost worden. Het is daarom van belang om krachten en expertise te bundelen. Er is in de zuidwestelijke delta en Vlaanderen veel expertise opgebouwd over de relatie tussen zee, waterveiligheid, waterkwaliteit, verzilting, de kansen voor alternatief voedsel en de relatie tussen water en energie. In de grensregio bestaan in dit kader al diverse bilaterale banden tussen onderwijs- en onderzoeksinstituten, overheden en organisaties. Wat nog ontbreekt, is een gezamenlijke onderzoeks- (en onderwijs-) programmering gericht op de Delta-uitdagingen. Er is een breed gedragen ambitie om op dit vlak krachten en financiering te bundelen.

Met de realisatie van het Samenwerkingsplatform Slimme Oplossingen voor Deltavraagstukken i.o. krijgt de samenwerking tussen onderwijs, onderzoeksinstituten en bedrijfsleven verder vorm; ook grensoverschrijdend. Het platform brengt aanwezige kennis bij elkaar met een gezamenlijke programmering en uitvoering van onderzoek rond de genoemde grote vraagstukken.

- Tijdens de Vlaams-Nederlandse top op 5 november 2018 is de intentieverklaring ondertekend om krachten en financiering te bundelen en een gezamenlijk grensoverschrijdend 'Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken Vlaanderen - Nederland' te realiseren. UGent en Campus Zeeland trekken de kar.
- (Rijks)overheden, betrokken organisaties en onderwijs/kennisinstellingen zijn enthousiast over de kansen van het Samenwerkingsplatform en worden nauw betrokken bij de inhoudelijke uitdaging, het opzetten van een businesscase, de governancestructuur en het vinden van de benodigde financiering.
- Campus Zeeland (in samenwerking met HZ, NIOZ, Scaldia, UCR, WMR) en UGent zijn verantwoordelijk voor de realisering van fase III, ondersteund door advisering vanuit ABD-TOPConsult.

De verkennende fase is afgerond (februari-juni), er is een briefadvies en er zijn keuzen gemaakt op hoofdlijnen welke in Q 3&4-2019 verder worden uitgewerkt en geconcretiseerd.

Focus is een geïntegreerde aanpak Deltavraagstukken Zeeland/Nederland-Vlaanderen op de gebieden water, energie en voedsel. De kracht van het overkoepelende verhaal zit in de samenhang van de drie deltavraagstukken en de maatschappelijke opgaven die daaruit voortvloeien; de zuidwestelijke delta die Vlaanderen en Zeeland samen vormen fungeert als proefgebied (of fieldlab) voor specifieke onderzoeksvragen. Per thema worden de onderwijs- en onderzoeksprogramma's en drie thema's afzonderlijk benoemd. Wil de aanpak succes hebben dan is draagvlak nodig vanuit de hele triple helix voorwaarde: lokaal, nationaal en grensoverschrijdend.

Informeren en betrekken partijen:

Het is van belang dat de impact voor Zeeland maximaal is. Dus niet alleen kennis en innovatie op wetenschappelijk niveau, maar ook de directe toepassing in bedrijvig Zeeland. Dat betekent dat Zeeland als proefgebied en test-omgeving zowel interessant is voor grote bedrijven in de Kanaalzone als voor de kleinere MKB ondernemingen. Per domein wordt de verbinding tussen onderzoek en valorisatie (kennis benutten) bekeken. Bedrijven worden individueel en via de Kennis & Innovatienetwerken geïnformeerd en betrokken bij de activiteiten rondom de Bèta Campus. Ook de samenwerking Vlaanderen-Nederland in de triple helix wordt gestimuleerd in een gezamenlijke aanpak.

Het realiseren van de ambities met betrekking tot de Bèta Campus kan inmiddels rekenen op veel steun van partijen.

Geplande vervolgacties (in nauw samenspel met de stuurgroep Campus Zeeland) tot 31 december 2019

JRC

Onder verantwoordelijkheid HZ:

- Voorbereiden van de bouw (HZ in afstemming met Campus Zeeland en gemeente Middelburg);
- Méér verbinden van partijen uit de triple helix om de gezamenlijke ambitie van het Innovatiecluster Campus Zeeland en JRC in te vullen en méér te verbinden aan maatschappelijke opgaven en casuïstiek vanuit het bedrijfsleven.

UCR Engineering Department

Onder verantwoordelijkheid UCR:

- Doorontwikkelen uitwerking van curriculum (cursussen, projecten, stages);
- Voorbereiden inrichting van werkplekken en overige ruimten voor Engineering;
- Doorontwikkelen inrichten organisatie, werving en selectie van (wetenschappelijk) personeel, werving van studenten;
- Méér verbinden van partijen uit de triple helix om de gezamenlijke ambitie van UCR Engineering in te vullen en méér te verbinden aan maatschappelijke opgaven en casuïstiek vanuit het bedrijfsleven.

Samenwerkingsplatform Deltavraagstukken

Onder verantwoordelijkheid stuurgroep Campus Zeeland & ADB Topconsult:

- Vaststellen inhoudelijke focus, opstellen project- en businessplan;
- Voorbereiden governance structuur samenwerkingsplatform Vlaanderen – Nederland;
- Méér verbinden van Nederlandse en Vlaamse partijen uit de triple helix om de gezamenlijke ambitie van het Samenwerkingsplatform in te vullen en méér te verbinden aan maatschappelijke opgaven en casuïstiek vanuit het bedrijfsleven.

Betrokken partijen

- HZ, UCR, Scalda, NIOZ, WMR
- WUR, Deltares
- Ministeries EZK en OCW, IenW
- Zeeuwse gemeenten
- Universiteit Gent
- Universiteit Utrecht
- Technische Universiteit Eindhoven
- Commissie Economische Structuurversterking Zeeland
- Stuurgroep Campus Zeeland (en daarin participanten namens het bedrijfsleven)
- Bedrijven (waaronder Damen, DOW Chemicals, Zeelandia)
- ZigZag
- Rijkswaterstaat
- NWO
- NWA
- Vertegenwoordiging Vlaamse regering
- Universiteit Wageningen
- TNO
- Provincies Oost- en West-Vlaanderen
- North Sea Port

/ pijler 2 kennis- en innovatienetwerken

Doel:

Het ontwikkelen en versterken van kennis en innovatienetwerken van bedrijven, overheden en kennisinstellingen gericht op de zes kernsectoren van Campus Zeeland.

In kennis- en innovatienetwerken (K&I) komen bedrijven en kennisinstellingen samen. Kansen die het bedrijfsleven ziet en vragen waar bedrijven in de praktijk tegenaan lopen, vormen zo de basis voor gezamenlijke onderzoeksprojecten en nieuwe opleidingen. Dat stimuleert vernieuwing. De netwerken zorgen ervoor dat onderzoek en onderwijs goed aansluiten op de vraag van het bedrijfsleven.

Het initiatief voor deze netwerken ligt bij samenwerkende partners; zij moeten de benodigde middelen voor een groot deel zelf opbrengen. De inspanningen vanuit Campus Zeeland richten zich op de versterking van het organiserend vermogen van de netwerken.

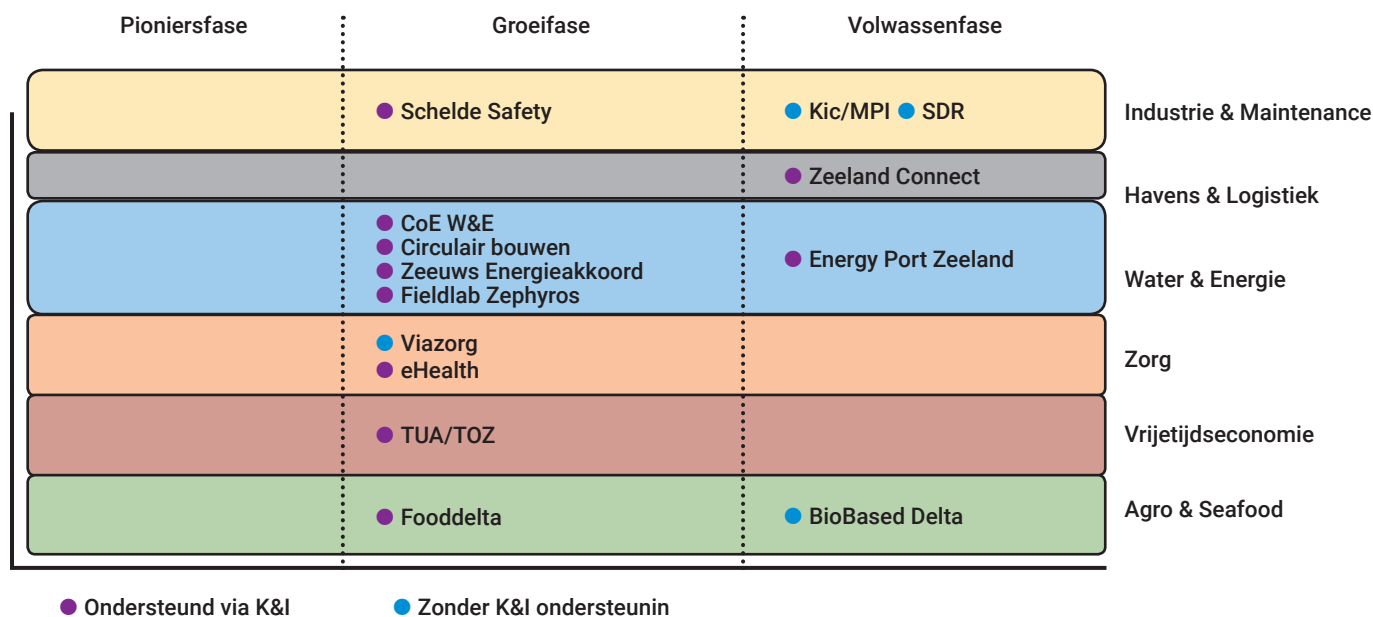
Tabel 2: Realisatie kennis- en innovatienetwerken tot 1 juli 2019:

Activiteit	Fase
• Monitoring netwerken	volgens planning
• Stroomlijning regelingen K&I en Aanjaagmiddelen	volgens planning
• Netwerkbijeenkomst organiseren gericht op het delen van kennis en ervaring en het leggen van onderlinge verbindingen	volgens planning
• Aanjagen van vernieuwing	volgens planning
• Versterken van bestaande netwerken	volgens planning
• 23 aanvragen behandelen	volgens planning
• 14 aanvragen succesvol afronden	volgens planning
• Communicatie over K&I Netwerken	gestart
• Oriënteren op een mogelijk vervolg van de K&I regeling vanaf 2020	gestart

Realisatie tussen 1 januari 2019 – 1 juli 2019

- Op 12 maart 2019 heeft Gedeputeerde Staten de K&I subsidieregeling 2019 vastgesteld.
- Drie K&I netwerken hebben in de eerste helft van 2019 K&I subsidie ontvangen: eHealth, Circulair Bouwen en Zephyros (alle drie netwerken in de groeifase).
- De Deskundigencommissie Zeeland in Stroomversnelling heeft over deze drie subsidieaanvragen een positief advies gegeven.
- Campus Zeeland is betrokken geweest bij het ontwerpen van de regeling Aanjaaggelden 2019 (Zeeland in Stroomversnelling). Waar de subsidie voor K&I netwerken zich richt op het ondersteunen van het organiserend vermogen van de netwerken, richten de Aanjaaggelden zich op haalbaarheidsonderzoeken en demonstratieprojecten die -onder andere- voortkomen uit de K&I netwerken. Aanvragers moeten aantonen hoe de aanvraag bijdraagt aan de strategische agenda's van de K&I netwerken. Hiermee hangen beide regelingen (K&I en Aanjaaggelden) met elkaar samen.
- Op basis van eerder gevoerde gesprekken is begin 2019 een analyse gemaakt van de K&I netwerken tot nu toe. Deze bevindingen zijn besproken met de Stuurgroep Campus Zeeland en er zijn afspraken gemaakt over de ondersteuning van de netwerken in 2019. Afsproken is in 2019 de beschikbare menskracht en middelen vooral in te zetten voor het verbeteren van de kwaliteit van de K&I netwerken en op een intensivering van de samenwerking tussen de netwerken.
- Op 11 juni 2019 heeft, onder leiding van Dockwize, een netwerkbijeenkomst plaatsgevonden die gericht was op het werken aan een toekomstbestendig netwerk. Ook was er ruimte voor het leggen van onderlinge verbindingen. Op 13 juni 2019 vond de bijeenkomst Smart Gate Zeeland plaats. Deze bijeenkomst, gericht op het thema 'digitale transformatie', was een initiatief van vertegenwoordigers van twee K&I netwerken (eHealth en Kic/MPI) en bedoeld voor K&I netwerken en ondernemers uit meerdere sectoren. Dockwize heeft deze bijeenkomst in opdracht van Campus Zeeland gefaciliteerd. In de tweede helft van 2019 wordt bekeken of en hoe de K&I netwerken op het thema digitalisering kunnen samenwerken.
- In het kader van de oriëntatie op een mogelijk vervolg van de K&I regeling vanaf 2020 zijn diverse gesprekken gevoerd. Onder andere met het Vlaamse Agentschap Ondernemen & Innoveren over het Vlaamse Clusterbeleid en met de netwerkdeskundigen van adviesbureau KplusV. Dit traject wordt in de tweede helft van 2019 voortgezet.
- Er is een vervolg gegeven aan een intensievere communicatie over de Kennis- en Innovatienetwerken. Het actief vermelden van Campus Zeeland bij communicatie-uitingen vanuit de netwerken zelf is nog een punt van aandacht. Ook wordt Campus Zeeland nog niet actief op de hoogte gebracht van nieuws binnen de netwerken.

Figuur 2. Overzicht fases van de huidige kennis- en innovatienetwerken in Zeeland (juli 2019)

Korte toelichting gesubsidieerde Kennis- en Innovatienetwerken derde en vierde kwartaal 2019

eHealth

In 2016 is het kennis- en innovatienetwerk eHealth, gericht op technologische innovatie in de zorg, gestart. Het netwerk, dat in 2017 subsidie heeft gekregen voor een K&I netwerk in de pioniersfase, heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een netwerk met een breed draagvlak van zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten en onderwijsinstellingen in Zeeland. eHealth wil, als netwerk in de Groeifase, in 2019 verder bouwen aan de uitbreiding van het netwerk, werken aan het ontwikkelen van een strategische agenda voor de komende jaren en wil de scope van het netwerk verbreden naar zowel technologische als sociale innovatie in de sector. Het netwerk heeft in maart 2019 € 50.000 subsidie ontvangen voor het versterken van het organiserend vermogen.

Circulair Bouwen

Afgelopen drie jaar zijn in Zeeland diverse initiatieven ontstaan rondom circulair bouwen. In deze projecten is veel kennis ontwikkeld over circulair werken: zowel op het gebied van bouwen als ontwerpen. Uit de initiatieven komt naar voren dat de kennis van circulair bouwen versnipperd is en dat kennis en ervaring op dit gebied bij de meeste aanbieders (bouwbedrijven en installateurs) ontbreekt. Ambitie van het kennis- en innovatienetwerk Circulair Bouwen is om de krachten te bundelen en de reeds opgedane kennis vast te leggen en te delen met Zeeuwse bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden. Op middellange termijn is het plan om dit initiatief te verbreden naar andere sectoren zodat op termijn een paraplu netwerk rondom Circulaire Economie ontstaat dat zich richt op meerdere sectoren zoals bijvoorbeeld de bouw, industrie en dienstverlening. Het netwerk heeft in juni 2019 € 50.000 subsidie ontvangen, als netwerk in de Groeifase, om het organiserend vermogen verder te versterken.

Fieldlab Zephyros

In 2018 is het kennis- en innovatienetwerk fieldlab Zephyros, gericht op de operation & maintenance fase van offshore windparken, gestart. Het netwerk heeft in 2018 subsidie gekregen voor een K&I netwerk in de pioniersfase en zich ontwikkeld tot een netwerk met een breed draagvlak. Het is een fieldlab en netwerk voor inhoudsdeskundige(n): voornamelijk bedrijven (asset owners en maintenancebedrijven) en kennisinstellingen op het gebied van onderhoud voor de offshore windsector. Zephyros wil, als netwerk in de Groeifase, in 2019 verder bouwen aan de uitbreiding van het netwerk. Daarnaast wil het werken aan het ontwikkelen van een strategische agenda, de businesscase voor de komende jaren en aan het realiseren van een fysieke omgeving in Vlissingen. Begin juli 2019 heeft Zephyros € 50.000 subsidie ontvangen voor de versterking van het organiserend vermogen.

Vervolgacties tot 31 december 2019

- Aandacht voor en ondersteuning van de kwalitatieve groei en professionalisering van bestaande netwerken.
- Monitoring van de K&I-netwerken.
- Stimuleren en (laten) ondersteunen van netwerken in het gebruik van de financieringsmogelijkheden vanuit aanjaagmiddelen (Zeeland in Stroomversnelling), OP Zuid en andere Europese subsidieprogramma's (haalbaarheidsonderzoeken en projectfinanciering).
- Afronden van minimaal 1 traject gericht op Vrijtijdseconomie.
- Ondersteunen / stimuleren van de onderlinge samenwerking tussen de netwerken.
- Organiseren van een netwerkbijeenkomst voor K&I netwerken (31 oktober 2019), gericht op het werken aan een toekomstbestendig netwerk en het leggen van onderlinge verbindingen.
- Intensiveren van de communicatie over en door de huidige K&I netwerken en de toegevoegde waarde van Campus Zeeland.
- Actief verbinden van K&I netwerken met de Bèta Campus.
- Voorbereiden van een vervolg van de K&I-regeling vanaf 2020.

Betrokken partijen

- K&I netwerken
- HZ, Scalda, UCR
- Zeeuwse bedrijven
- Brancheorganisaties
- Zeeuwse gemeenten
- Stuurgroep Campus Zeeland
- Economic Board
- Deskundigencommissie Zeeland in Stroomversnelling
- Dockwize en Impuls Zeeland

/ pijler 3 versterken onderwijs- en kennisinfrastructuur

Doel:

In deze derde pijler ligt het accent op de instandhouding en versterking van een goede en adequate Zeeuwse onderwijs- en kennisinfrastructuur. Goed onderwijs, van basisschool tot universiteit, is de basis voor een vitale Zeeuwse economie. Vanuit Campus Zeeland wordt daarom steeds naar nieuwe samenwerkingen gezocht om het onderwijs en onderzoek verder te ontwikkelen. Dat gebeurt in goede samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven. Er is een nauwe relatie met de leefbaarheidsagenda: onderwijs is een belangrijke voorziening voor de Zeeuwen.

Tabel 3: Realisatie Versterken onderwijs- en kennisinfrastructuur tot 1 juli 2019:

Activiteit	Fase
• Aanstellen kwartiermakers voor groen onderwijs en onderzoek	volgens planning
• Vervolg inbedding Groen Onderwijs in Zeeland 'Samenwerking in de Groene Delta'	volgens planning
• Analyse van onderwijsinstellingen die onder druk staan	volgens planning
• Doorontwikkeling maritiem onderwijs in Zeeland	gestart
• Onderzoek bereikbaar onderwijs	volgens planning
• Toekomst VO scholen Zeeuws-Vlaanderen	volgens planning

Realisatie tussen 1 januari en 1 juli 2019

Kwartiermaker groen onderwijs

De kwartiermaker groen onderwijs is in september 2018 gestart en is gefinancierd vanuit het budget van Campus Zeeland. Inmiddels heeft hij zijn rapportage in mei 2019 opgeleverd aan de stuurgroep Samenwerking in de Groene Delta (zie ook volgende paragraaf). Hij heeft veel bedrijfsleven in de groene sector gesproken, waaronder ook toeleverende bedrijven, met het oog op cross-sectorale verbindingen.

In zijn rapportage aan de scholen (Pontes Goese Lyceum en Scalda Groencollege) is veel aandacht voor de samenwerking van teamleiders en docenten binnen het groene onderwijs (zowel vmbo als mbo) met elkaar en de sector, om zodoende een goed beeld te laten zien van wat de behoefte is van de sector en welke ontwikkelingskansen dit biedt. In het kader van innovatieve ontwikkelingen is juist veel oog voor cross-overs met andere sectoren zoals ICT, hospitality, biobased food, et cetera.

Voor het vmbo (Goese Lyceum) wordt geadviseerd om het groene profiel te integreren met de andere vmbo-profielen. Hierdoor krijgen alle leerlingen vanuit de onderbouw een hernieuwd beeld van de groene sector en de vmbo-docenten van het groen onderwijs een integraal onderdeel van het lerarenteam vormen. Tevens wordt geadviseerd om in de Loopbaan Oriëntatie fase (LOB) alle onderbouwleerlingen kennis te laten maken met de groene sector, door het 'volgen' van de voedselketen ('follow the pizza'). Achterliggend doel is hiermee de doorgaande ontwikkellijn in het groen onderwijs te verankeren (vmbo-mbo-hbo-wo). Voor het advies aan het mbo is aangegeven wat voor Scalda de zogenaamde kansrijke 'groene clusters' (Agro&Food, Aqua&Food, Vrijtijdseconomie&Leefomgeving) zijn, passend bij de economische thema's van Campus Zeeland. In de gesprekken met bedrijven uit deze clusters is geïnventariseerd wat hun visie is op de vereiste kennis/vaardigheden en gedrag/houding om in de sector te kunnen slagen. Tevens is gevraagd aan de bedrijven of zij in de ontwikkeling van het hierbij passende curriculum een actieve rol willen spelen. Dit alles vormt een goede basis voor het ontwikkelen van de zogenaamde praktijkroute voor Groen Onderwijs, wat een samenspel zal zijn van onderwijs (Scalda-leerlingen en -docenten) en medewerkers bedrijfsleven, met een faciliterende rol voor overheid (Provincie en/of gemeenten).

Samenwerking Groene Delta

Vanuit de Regio Deal Zeeland heeft de Provincie € 500.000 beschikbaar gesteld om een impuls te geven aan Samenwerking in de Groene Delta. Dit plan is een gezamenlijk project van Food Delta, ZLTO, Scalda en Pontes Scholengroep om te zorgen voor verdere ontwikkeling van het groene onderwijs in Zeeland.

Het is belangrijk dat docenten, leerlingen en studenten nieuwe competenties en skills ontwikkelen, zodat er een goede aansluiting is tussen opleiding en de groene praktijk. Het plan Samenwerking in de Groene Delta voorziet in die behoefte. Aandachtspunten binnen het project zijn doorlopende leerlijnen, een gezamenlijke onderzoekskalender en een excellentieprogramma.

De stuurgroep van de verkenningsfase heeft conform de planning gezorgd dat het groen onderwijs vanaf het schooljaar 2018-2019 is voortgezet in Goes onder de paraplu van het Goese Lyceum (vmbo) en Scalda (mbo). Tevens zijn de kwartiermakers onderwijs en onderzoek aan de slag gegaan. Het resultaat van het onderzoek van de kwartiermaker onderwijs is in de vorige paragraaf toegelicht.

De kwartiermaker onderzoek is in januari 2019 gestart en heeft zijn rapportage in mei 2019 opgeleverd. In zijn onderzoek laat hij zien waar de meeste kansen voor onderzoek liggen. De meeste innovatiekansen liggen volgens de kwartiermaker onderzoek in de sectoren Agro&Food en Aqua&Food. Daarbij wordt nadrukkelijk de verbinding gelegd met de strategische agenda van de K&I-netwerken van Campus Zeeland (w.o. Fooddelta, Zeeland Connect en Toeristisch Ondernemend Zeeland). Tevens geeft hij aan wat de mogelijke kennispartners zijn waarmee de verschillende innovatiethema's kunnen worden opgepakt (zowel regionaal als landelijk). De belangrijkste onderzoeks-/innovatiethema's zijn digitalisering/robotisering, meerwaarde uit ketenkennis, eiwittransitie, bodem/water en aquacultuur.

Beide rapporten van de twee kwartiermakers vormen een goede basis om het onderwijs en onderzoek een vernieuwende en aantrekkelijke inhoud te geven. Hiermee is de verkenningsfase afgerond.

Dit is tevens de start van de ontwikkelfase voor zowel het groen onderwijs als de onderzoeksagenda groene sector. In oktober 2019 vindt er een symposium plaats met de belangrijkste stakeholders. Daarna zal verdere invulling gegeven worden aan de organisatiestructuur, met een stuurgroep, een projectgroep (coördinatie) en zes werkgroepen (ontwikkelen en uitvoeren). De zes werkgroepen hebben betrekking op achtereenvolgens vmbo, associate degree, mbo agrofood, mbo aquacultuur en food, mbo vrijetijdseconomie en leefomgeving en onderzoek.

Onderzoek bereikbaar onderwijs

In oktober 2018 is een onderzoek afgerond naar de bereikbaarheid van het onderwijs in Zeeland. De onderzoeksvraag was: "hoe kan de provincie ervoor zorgen dat het onderwijs in 2030 goed bereikbaar is, rekening houdend met demografische, ruimtelijke, onderwijskundige en vervoerkundige ontwikkelingen?". Er zijn gesprekken gevoerd met Zeeuwse onderwijsinstellingen, vervoerders en belangenvertegenwoordigers. Uit de gesprekken kwamen verschillende oplossingen naar voren: anders reizen, anders roosteren, niet reizen (lessen thuis of op afstand) en locatiebeheer (onderwijs op alternatieve locaties, zoals bedrijven of instellingen). De mogelijkheden zijn getoetst op wenselijkheid, haalbaarheid, samenhang en effectiviteit van de maatregelen. Advies is om per onderwijsinstelling of regio een bereikbaarheidsplan op te stellen, in samenwerking met de stakeholders. Inmiddels is hiervoor binnen de Provincie Zeeland een opdracht geschreven en worden het komende halfjaar (najaar en winter 2019) verschillende afspraken met scholen gepland om deze scan uit te voeren. Doelstelling is voor alle subregio's en scholen een bereikbaarheidsscan uit te voeren als basis voor een gezamenlijk bereikbaarheidsplan per school voor voortgezet onderwijs, samen met gemeenten, onderwijs zelf en ouders/leerlingen.

Transitie VO scholen Zeeuws-Vlaanderen

Het Transitieplan VO Zeeuws-Vlaanderen is september 2018 gestart. In de eerste helft van 2019 zijn de activiteiten volgens planning verlopen. Een aantal acties is zichtbaar:

- De drie voortgezet onderwijs instellingen in Zeeuws-Vlaanderen zijn ondergebracht in één stichting VO Zeeuws Vlaanderen.
- Synchronisatie van de schooltijden heeft plaatsgevonden in overleg met Connexion busvervoer en de Provincie Zeeland. Schooltijden op de scholen in Sluis, Terneuzen en Hulst lopen met ingang van schooljaar 2019-2020 gelijk.
- Schoolplannen voor rijk en hoogwaardig onderwijsaanbod zijn ontwikkeld en worden vanaf het komend schooljaar stapsgewijs ingevoerd. De medezeggenschapsraden van de scholen en de GMR zijn akkoord met de schoolplannen.
- Plan voor ICT-infrastructuur om vanaf schooljaar 2020-2021 ook les op afstand te kunnen geven is in ontwikkeling.

Er zijn ook aandachtspunten:

- Verloop van aantal leerlingen blijft een zorg. Effecten van het transitieplan zijn nu nog niet zichtbaar. Schoolplannen worden met ingang van komend schooljaar 2019-2020 per cohort geïmplementeerd.
- De samenwerking met primair onderwijs en beroepsonderwijs (mbo), de zogenaamde doorlopende leerlijn, is van groot belang. Gezamenlijke Zeeuws-brede ontwikkelingen rondom het technisch onderwijs en de aanpak van lerarentekort bieden een welkome extra bijdrage.

Analyse onderwijsinstellingen

In het najaar van 2018 hebben het Zeeuws Bestuurdersoverleg Onderwijs (ZBO) en Provincie afgesproken om gezamenlijk onderzoek te doen naar de ontwikkeling van leerlingaantallen per VO-locatie in Zeeland, tot aan 2030. Hiermee willen we niet alleen een beeld krijgen van de aantallen per school, maar ook van de in- en uitstroom. Bij het onderzoek door ZB Planbureau werken Provincie, scholen (ZBO), gemeenten en een aantal onderwijs-adviesorganisaties (RPCZ, ZAOS, RCEE) nauw samen.

De eerste concept rapportage is in juni 2019 opgeleverd en wordt met zowel onderwijs als gemeenten besproken. In de loop van het najaar zal het vervolg opgepakt worden in het kader van instroom en uitstroom.

Doorontwikkeling maritiem onderwijs in Zeeland

De gesprekken met het maritiem onderwijs in Zeeland (mbo en hbo) zijn gestart. Inzet van die gesprekken is om het unieke karakter van de opleidingen ten opzichte van de landelijke 'concurrenten' helder te krijgen. Denk hierbij onder andere aan het inzetten van het Zeeuwse DNA, zoals Michiel de Ruyter, havens aan open water en de robuuste omgeving met de Zeeuwse elementen zon, wind en water. Uiteindelijk doel is dat de scholen in een gezamenlijke strategie de maritieme opleiding verbinden met de uitdagingen waar onze provincie voor staat. De maritieme scholen Scalda en HZ gaan hiermee aan de slag. Op dit moment wordt onderzocht in hoeverre het platform 'Zeelandlandinzee' een ondersteunende functie kan krijgen bij de profilering. Qua arbeidspotentieel ligt er een grote uitdaging voor het bedrijfsleven. De scholen (hbo en mbo) hebben als uitdaging de maritieme opleiding levensvatbaar te houden qua aantal leerlingen en stageplaatsen in de sector. Samen met het bedrijfsleven en de overheid willen de scholen beide uitdagingen aangaan.

Vervolgacties tot 31 december 2019

- Goede aansluiting onderwijs aan Zeeuws DNA; stimuleren en volgen van ontwikkelingen rondom de Hybride docent en praktijkleerroutes (mbo/hbo) (Techniek, Hospitality, Zorg en Groen)
- Aanvalsplan Maritiem Onderwijs in Zeeland; door ontwikkelen en internationaliseren van de opleiding en de aansluiting met bedrijfsleven versterken.
- Versterken Zeeuwse onderwijsinfrastructuur; stimuleren en ondersteunen doorgaande ontwikkellijnen po-vo-mbo-hbo-wo.

- Opleveren eerste fase rapportage leerlingenaantal voortgezet onderwijsinstellingen in Zeeland en vervolgonderzoek naar in- en uitstroom van VO-leerlingen.
- Blijven volgen Transitieproces VO Zeeuws-Vlaanderen.
- Vervolgonderzoek bereikbaar onderwijs, sub regionale aanpak.
- Groen onderwijs: ontwikkeling VMBO/MBO, hele kolom + verbinding met bedrijfsleven én de Bèta Campus i.o.

Betrokken partijen

- Zeeuwse Gemeenten: VZG onderwijs (gemeente Middelburg) en m.n. gemeente, Sluis, Terneuzen, Hulst voor wat betreft Voortgezet Onderwijs
- OC&W, BZK, EZK en LNV
- alle Zeeuwse VO-instellingen (m.n. VO Zeeuws Vlaanderen, Mondia, Pontes), Scalda, HZ, UCR
- VNO-NCW, ZLTO, Connexion.
- ViaZorg, Huis van de Techniek, Zorgpact, Techniekpact, Hospitality pact, Zeeuws Bestuurdersoverleg Voortgezet onderwijs (ZBO), Coöperatie Primair Onderwijs Zeeland (CPOZ), Fooddelta
- Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, UCR, RCEE, RIAS, ZAOS, WUR, HAS, ZB planbureau

/ communicatie campus zeeland

1 januari - 1 juli 2019

- De werkgroep communicatie Campus Zeeland komt maandelijks bijeen om gezamenlijke communicatieboodschap, -uitingen en -momenten te bespreken.
- In januari was er aandacht voor het nieuwe curriculum Engineering bij UCR, onderdeel van de Bèta Campus. Ook was er aandacht voor het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen.
- Op 23 februari 2019 heeft Campus Zeeland, samen met de onderwijspartners UCR, HZ en Scalda op de open dag van Provincie Zeeland een informatiemarkt en filmmiddag georganiseerd om aandacht te vragen voor het grote aantal vacatures en opleidingen in Zeeland.
- Op 12 maart 2019 was er een gezamenlijk persmoment rond het groene onderwijs, met aandacht voor het plan Samenwerking in de Groene Delta.
- Rond het Joint Research Center (JRC) zijn een aantal persmomenten geweest. Op 2 april is er aandacht geweest voor de subsidietoekenning, op 2 juli zijn de bouwtekeningen onthuld.
- De website is het belangrijkste communicatiemiddel van/over Campus Zeeland. De website kreeg in maart een opfrisbeurt met nieuwe foto's en een andere structuur. Een verbeterde module voor de nieuwsbrieven zorgt ervoor dat de website en de nieuwsflitsen beter op elkaar aansluiten.
- Nieuwtjes over onderwijs en onderzoek in Zeeland werden ook gedeeld via de facebook- en LinkedIn-pagina. Ook zaken die gerelateerd zijn met een Campus Zeelandpijler worden gecommuniceerd, veelal via LinkedIn. In maart is besloten om de facebookpagina uit de lucht te halen, omdat het aantal volgers terugliep. Een LinkedInpagina sluit beter aan bij de doelgroepen van Campus Zeeland.
- De nieuwsbrief komt ongeveer maandelijks uit, in de vorm van een nieuwsflits. De frequentie is hoger dan in 2018. Door vaker (kortere) nieuwsflitsen te versturen, proberen we de aandacht voor Campus Zeeland beter vast te houden. Zo'n 35% van de ca. 550 abonnees leest de nieuwsflits ook daadwerkelijk. Door de verbinding van nieuwsbrieven met website en LinkedIn, wordt traffic gegenereerd op de website.

Vervolgacties tot 31 december 2019

- Up-to-date houden van webteksten.
- Mobiliseren partners en kennis- en innovatienetwerken om input te leveren voor communicatiekanalen van Campus Zeeland.
- Ervoor zorg dragen dat partners en kennis- en innovatienetwerken in hun eigen communicatie steeds de rol van Campus Zeeland meenemen.
- Eindrapportage Campus Zeeland 2015-2019 voorbereiden.

Betrokken partijen

- Provincie Zeeland (voorzitter)
- Secretaris Stuurgroep Campus Zeeland
- Scalda, HZ, UCR
- Zeeuwse gemeenten: Middelburg, Vlissingen, Terneuzen en Goes
- Dockwize, Impuls
- VNO-NCW

